

NIEUWSBRIEF

ProDemos is het 'Huis voor democratie en rechtsstaat'. ProDemos legt uit wat de spelregels zijn van de democratie en de rechtsstaat en laat zien wat je zelf kunt doen om invloed uit te oefenen – in de gemeente, de provincie, het land en Europa.

DIT NUMMER: Lustrum ProDemos PAG. 2 • **VIJF MEESTER BURGERS** PAG. 3 • Staten-

Generaal Toekomstwijzer PAG. 4 • Dictatoriale Kunst Quiz PAG. 5 • Rechtsstaat en rechtspraak PAG. 6 •

ProDemos schuift aan! PAG. 7 • **VIJF JAAR PRODEMOS** PAG. 8 • Column PAG. 11 • **ZOMER:**

Kinderrijk en ZomerRaad PAG. 12 • Vragenuurtje PAG. 15 • Agenda PAG. 16 •

Vijf jaar ProDemos

Op vrijdag 11 september viert ProDemos haar vijfjarig bestaan, compleet met Democratielied en de uitreiking van de ProDemos Prijs aan de Meester Burger van 2015. Een feestelijke nieuwsbrief over onze activiteiten in verleden, heden en toekomst.

Niet meer weg te denken!

ProDemos viert op vrijdag 11 september a.s. haar vijfjarig bestaan. Bij een jubileum heb ik altijd tegenstrijdige gedachten. Verbaasd denk ik: wat is de tijd omgevlogen! Is het nog maar vijf jaar geleden dat het Huis voor democratie en rechtsstaat werd opgericht? Maar aan de andere kant is ProDemos zo vanzelfsprekend geworden dat je je haast niet kunt voorstellen dat het er ooit niet was.

Dit laatste is niet alleen het gevoel van ons als medewerkers van ProDemos. Ik zie bij velen om ons heen het enthousiasme voor onze missie. We bestaan echt nog maar vijf jaar. Maar ProDemos is niet meer weg te denken. Een goede reden om de vlag uit te steken!

Kars Veling
Directeur ProDemos

FOTO: LIZZY KALISVAART

Democratielied 'Ik kan je horen'

Hoe schrijf je een lied over democratie zonder het woord democratie te noemen? Met die vraag zag singer-songwriter Ed Struijlaart zich geconfronteerd toen hij toestemde speciaal voor het eerste ProDemos-lustrum een lied te maken. Extra bijzonder: het lied moest in het Nederlands, terwijl Struijlaart normaal gesproken Engelstalige nummers schrijft. Maar dat de opdracht bij hem in goede handen was, wisten we natuurlijk al na het luisteren van zijn nieuwste album 'Closer than Skin.' Je speelt natuurlijk ook niet zomaar op Noorderslag of op tournee met Bløf. Het resultaat is 'Ik kan je horen' geworden, een aanstekelijk lied waarvan het refrein al na de eerste keer in je hoofd zit. Bij ProDemos hebben we het nummer al mogen beluisteren tijdens een speciaal liveoptreden dat Struijlaart voor ons gaf. Binnenkort op de radio, hier alvast een voorproefje van de tekst:

*Zeg wat je wil
Het mag best anders zijn
Of schreeuw het uit
Het hoeft niet mooi te zijn
Of fluister zachtjes in m'n oor
Ik luister en jij weet:
Ik kan je horen*

KANSHEBBERS PRODEMOS PRIJS 2015 BEKEND

Dit zijn de Meester Burgers!

Meester Burgers zijn mensen die zich belangeloos inzetten voor de Nederlandse samenleving en met hun project een positieve verandering teweeg hebben gebracht. Bij de viering van het eerste lustrum van ProDemos op vrijdag 11 september zijn 50 van zulke Meester Burgers aanwezig, onder wie de 5 genomineerden. Uit deze kandidaten kiezen juryleden Ank Bijleveld, Job Cohen en Art Rooijackers één winnaar die wordt bekendgemaakt tijdens het speciale lustrumprogramma. De winnaar krijgt 2.500 euro en een kunstwerk.

De vijf genomineerden zijn:

Yvonne van Batenburg en Fred Meerhof uit Vlaardingen, voor hun inzet voor de Federatie Broekpolder

De Stichting Federatie Broekpolder is een burgerinitiatief in het leven geroepen door een aantal betrokken inwoners van Vlaardingen, met als doel het verbeteren van de kwaliteit van de Broekpolder. Van een onaantrekkelijk, weliswaar groen, gebied van ca. 400 ha en voormalig stortdepot voor Rotterdams haven-slib, is de Broekpolder geworden tot een regionale topvoorziening voor natuur en recreatie, met o.a. een Klauterwoud voor kinderen en natuurkerngebied De Ruigte waar Schotse hooglanders rondlopen. Ruim 70 vrijwilligers van de Federatie zetten zich structureel in voor dit gebied. Het gebied trekt zo'n 1,5 miljoen bezoekers per jaar.
www.federatiebroekpolder.nl

Hulya Cigdem uit Tilburg, voor haar inzet voor het project Alin Teri

FOTO: BIRK KREINAMP

Onder Turkse Nederlanders in Tilburg is een burgerinitiatief ontstaan tegen de relatieve oververtegenwoordiging van Turkse Nederlanders in de hennepcultuur. De actie draagt als motto 'alin teri', Turks voor 'zweet op je voorhoofd'. Niet met drugshandel, maar met hard werken dient men zijn brood te verdienen, zo luidt de boodschap.
www.alinteri013.nl

Roland van der Heijden uit Alphen aan de Maas, voor zijn inzet voor de leefbaarheidsgroep SLAG

Stichting Leefbaar Alphen Gelderland (SLAG) zet zich ervoor in dat het in Alphen aan de Maas prettig wonen is én blijft, met goede voorzieningen en inwo-

ners die zorg hebben voor elkaar. Concrete resultaten zijn een bus die wordt gereden door vrijwilligers, een klusdienst en een dorpsbarbecue. tinyurl.com/pukmq2k

Wout Schut uit Houten, voor zijn inzet voor het project De KrachtFabriek

De KrachtFabriek is een 'broedplaats voor werkwil-lenden', een plek waar mensen die op zoek zijn naar werk elkaar kunnen ontmoeten, helpen, motiveren, inspireren en uitdagen. De KrachtFabriek biedt zo een inspirerend en motiverend sociaal netwerk van mensen in een vergelijkbare positie.
www.dekrachtfabriek.nl

Tutku Yuksel uit Wageningen, voor haar inzet voor het project THUIS

THUIS is de gezamenlijke woonkamer van Wageningen waar inwoners van de stad elkaar ontmoeten en talenten, ideeën en materialen met elkaar delen. Op deze manier biedt THUIS letterlijk en figuurlijk de ruimte voor de inwoners van Wageningen om verbindingen aan te gaan met een ander, elkaar te inspireren en samen te ondernemen om Wageningen nog fijner te maken.

Waarom organiseren we deze wedstrijd?

Met deze goede voorbeelden wil ProDemos laten zien dat iedereen in onze democratie invloed kan uitoefenen. En dat de democratie deze actieve mensen ook nodig heeft. Met een goed idee, wilskracht en samenwerking kun je jouw leefomgeving veranderen of invloed hebben op politieke besluiten. Ga dus niet zitten wachten tot iets wordt geregeld, maar word zelf actief!

FOTO: LIZZY KALISVAART

STATEN-GENERAAL TOEKOMSTWIJZER

Waar moet het heen met de Staten-Generaal?

ProDemos is niet de enige die dit jaar iets te vieren heeft. In het najaar van 2015 vieren de Eerste en Tweede Kamer het 200-jarig bestaan van het tweekamerstelsel.

Tweehonderd jaar geleden werd de Staten-Generaal gesplitst in twee Kamers. De Tweede Kamer werd gekozen door de Provinciale Staten en er kwam een 'Kamer van aanzienlijken die door de koning voor het leven zouden worden benoemd' (de Eerste Kamer). In onze huidige parlementaire democratie heeft de koning deze macht allang niet meer. Instituties veranderen met hun tijd mee.

Dus hoe zou de Staten-Generaal eruit moeten zien over vijftig jaar?

In de maanden september en oktober zullen duizenden scholieren in de Statenpassage deze vraag gaan beantwoorden met de *Staten-Generaal ToekomstWijzer* van ProDemos. Met rode en groene stickers geven de

jongeren aan of ze het eens of oneens zijn met stellingen als: 'Burgers moeten wetsvoorstellen kunnen indienen', 'Het lidmaatschap van de Eerste Kamer moet een full-timebaan worden' of 'De minister-president moet rechtstreeks door het volk gekozen worden'.

Als vanzelf raken de scholieren zo met elkaar in discussie. Aan het einde, na twintig stellingen, krijgt iedereen een persoonlijke uitslag mee. Daarin staat naar wie volgens hen meer macht moet: naar de burger, de minister-president, het parlement of naar Brussel. De kleurverdeling op de bestickerde wanden geeft een goed beeld van hoe jongeren de toekomstige rol van het parlement zien.

Doe de Dictatoriale Kunst Quiz!

Dictators en kunst zijn twee woorden die je niet vaak samen hoort. Toch heeft kunst alles te maken met dictatuur. Zo waren sommige dictators zelf liefhebber van bepaalde kunst, of juist niet en werd deze kunst door hen verboden. Kunst wordt gebruikt als propagandamiddel ter verheerlijking van een regime, maar ook om protest te uiten. Test of jij een ware dictatoriale kunstkenner bent met onze Dictatoriale Kunst Quiz!

1. De derde versie van Arnold Böcklin's Dodeneiland, 1883. Van welke dictator is dit schilderij ooit geweest?

- a) Josef Stalin
- b) Benito Mussolini
- c) Francisco Franco
- d) Adolf Hitler

2. Guernica van Pablo Picasso, 1937. Wat wordt hier afgebeeld?

- a) Het bombardement op het Spaanse dorpje Guernica door de fascistische troepen van Francisco Franco
- b) Een protestschilderij op de Jodenvervolging in de Tweede Wereldoorlog
- c) Een massaslachting in het Libische dorpje Guernica door de Italiaanse troepen van Benito Mussolini
- d) Niets, het is een surrealistisch schilderij dat nergens op is gebaseerd

Doe de complete Dictatoriale Kunst Quiz op www.nachtvandedictatuur.nl.

bombardement over te brengen, niet zoals het eruitzag. Vooraan het schilderij is een man met een kapot zwaard afgebeeld: een symbool voor een dode soldaat. Het paar drukt de angst uit en is het symbool voor de onschuldige slachtoffers in de oorlog. De moeder met het dode kind symboliseert het verdriet om de gesneuvelde. De lamp op het schilderij staat symbool voor de explosie en het bombardement in Guernica. Picasso bleef zijn leven lang een tegenstander van het dictatoriale regime van Franco.

2. a Het schilderij is genoemd naar de plaats Guernica in Spaans Baskenland. Aanleiding voor het schilderij is het bombardement van Guernica door de fascistische troepen van Francisco Franco, om de weerstand van de Republikeinen te breken. Het schilderij laat de stad zien tijdens het bombardement. Pablo Picasso wilde met het schilderij de chaos tijdens een bombardement laten zien. De achtergrond loopt door elkaar, er is geen verschil tussen binnen en buiten. De mensen rennen in paniek uit hun huizen. Het schilderij is in lijnen en vlakken in zwart, wit en grijs geschilderd om de oorlog uit te drukken. Pablo Picasso probeerde het gevoel tijdens het

1. d Böcklin was rond de eeuwwisseling een van de meest populaire schilders in de Duitstalige landen. Een van zijn bewonderaars in die tijd was de jonge Oostenrijkse kunstschilder Adolf Hitler, die later de Führer van Nazi-Duitsland zou worden. Toen Hitler eenmaal in Duitsland de macht had gegrepen verwierf hij elf werken van Böcklin, waaronder de derde versie van Het dodeneiland. Aanvankelijk hing hij het werk een tijdlang in zijn privéwoning de Berghof in Obersalzberg. In 1940 liet hij het overbrengen naar de Rijkskanselarij in Berlijn. Het werk overleefde de bombardementen op Berlijn in de Tweede Wereldoorlog. Het schilderij hangt tegenwoordig in de Alte Nationalgalerie te Berlijn.

RECENSIE

De rechtsstaat moet je leren

De inrichting van de rechtsstaat is eigenlijk constant onderwerp van debat. Zo pleitte Pieter van Vollenhoven onlangs voor een aparte politiekamer in de rechtbank voor zaken waarbij politieagenten mogelijk niet conform de wet hebben gehandeld. Er is ook veel discussie ontstaan over de uitspraak van de rechtbank Den Haag waarin wordt beslist dat de Staat meer moet doen om de uitstoot van broeikasgassen in Nederland te verminderen.

Juist bij deze bedenkingen over de rechtsstaat is het van belang eens terug te kijken naar wat de kern van die rechtsstaat ook alweer was en welke waarden deze dient. Een goed begin daarvoor is het boek: 'De rechtsstaat moet je leren' van oud-president van de Hoge Raad Geert Corstens en wetenschapper en raadsheer-plaatsvervanger Reindert Kuiper. Het boek geeft een ruime selectie aan voorbeelden waarin de werking van de rechtsstaat wordt uitgelegd. Zo heeft Corstens het over het moeilijke arrest over pedofelenvereniging Martijn waarbij werd geoordeeld dat de bescherming van de gezondheid en de rechten en vrijheden van kinderen prevaleren boven de vrijheid van meningsuiting en vereniging.

Andere voorbeelden gaan over peepshows, een agressieve rechter en een model met losse handjes. Deze

andere voorbeelden geven de rol van de rechter in de rechtsstaat weer. De rechter bevindt zich vaak in woelig vaarwater tussen de andere machten, de wetgevende en de uitvoerende macht. Tijdens een debat over het boek bij ProDemos zei Corstens dat rechters "af en toe tegen de stroom van de massa in moeten gaan. De rechter moet soms mishagen. Rechters maken immers hun eigen afweging." Corstens' publicatie helpt de recente ontwikkelingen beter te duiden en maakt duidelijk hoe waardevol de rechtsstaat is en dat de werking en inrichting ervan tevens terecht onderwerp blijven van debat.

David Muntslag, projectmedewerker Rechtsstaat bij ProDemos

Week van de Rechtspraak

Van 7 t/m 12 september organiseert de Rechtspraak de 'Week van de Rechtspraak'. Dit jaar is gekozen voor een gezamenlijke activiteit voor de jeugd. Alle rechtbanken en gerechtshoven bezoeken bovenbouwklassen van vmbo en havo. Aan de hand van filmfragmenten

bespreken rechters met leerlingen casussen met het thema 'De keuze tussen vrijheid en veiligheid'. Hierbij komen leerlingen op de stoel van de rechter te zitten. De casussen gaan over cyberpesten, het kinderpardon voor jeugdige asielzoekers en het recht om foto's en teksten van internet te verwijderen. De jongeren kunnen zelf oordelen over de dilemma's die naar voren komen via werkvormen die samen met ProDemos zijn ontwikkeld: een spel, een quiz of een onderling debat. Na afloop mogen de leerlingen de rechters interviewen.

Aftrap Rechtspraak Reporters

Tijdens de week worden elf Rechtspraak Reporters gepresenteerd. Dat zijn jongens en meisjes tussen de 15 en 20 jaar die de rechtspraak via social media en andere online kanalen onder de aandacht brengen van jongeren. De Rechtspraak Reporters geven hun mening over het recht, rechtszaken en andere rechtsfeiten vanuit de belevingswereld van jongeren.

De meeste rechtbanken en gerechtshoven organiseren ook nog andere activiteiten. Wilt u weten welke activiteiten bij u in de buurt worden georganiseerd? Kijk dan op: www.rechtspraak.nl.

FOTO: LIZZY KALISVAART

GRATIS BIJEENKOMSTEN VOOR MAATSCHAPPELIJKE ORGANISATIES

ProDemos schuift aan!

Onze democratie leeft. Burgers in Nederland zijn kritisch en betrokken: een ideale mix voor een gezonde democratie. Goed nieuws, maar toch zijn er ook zorgen. De Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid (WRR) is bezorgd over de groepen burgers die het vertrouwen in de overheid verliezen en het idee hebben geen invloed op het overheidsbeleid uit te kunnen oefenen. Door aan te schuiven bij organisaties als Resto VanHarte, Stichting Lezen en Schrijven, dialooggroepen, moskeestichtingen, vrouwenverenigingen en het Leger des Heils, probeert ProDemos juist deze groepen te bereiken.

We organiseren drie soorten bijeenkomsten: over politiek, over de rechtspraak of over de rechtsstaat. Voor organisaties die onze doelgroep bereiken doen we dit gratis.

ProDemos schuift aan: Democratie leeft!

Met het programma *ProDemos schuift aan: Democratie leeft!* geven we deelnemers meer politieke kennis mee, en belangrijker nog: het gevoel dat hun betrokkenheid bij de politiek belangrijk is. Politiek gaat om wezenlijke onderwerpen die jou en mij raken en waar je je 'tegenaan mag bemoeien' als je ergens boos over bent!

ProDemos schuift aan: Ontmoet de rechter

Iedereen heeft wel eens met recht en rechtspraak te maken. Hoe werkt het recht in Nederland en wat doen rechters eigenlijk? Deelnemers aan deze bijeenkomst spreken met een rechter, die vragen kan beantwoorden en

kan vertellen over zijn of haar ervaringen in de praktijk. Ook de strafmaat en de motivering voor opgelegde straffen komen aan de orde.

ProDemos schuift aan: Recht van spreken?

We leven in Nederland in een rechtsstaat. Dat betekent dat je in vrijheid en veiligheid kunt leven. We willen dat de deelnemers aan de bijeenkomst beseffen dat de rechtsstaat (ook) hen beschermt, maar dat de rechtsstaat tegelijkertijd grenzen stelt aan wat zij mogen (eisen) en aan wat de overheid kan doen. We bespreken deze onderwerpen aan de hand van interactieve onderdelen.

Wilt u graag dat we bij u aanschuiven?

Wilt u namens een maatschappelijke organisatie of vereniging een gratis bijeenkomst aanvragen?

Kijk op: www.prodemos.nl/schuiftaan

Hoe het allemaal begon

‘Democratie komt niet uit de lucht vallen’, zei oud-Kamervoorzitter en oud-burgemeester Deetman ooit. Hetzelfde geldt voor ProDemos. Een kort historisch overzicht van de ontwikkelingen die leidden tot ProDemos.

1998

‘Nationaal Staatkundig Historisch Museum’

De allereerste ideeën voor een educatief centrum over democratie ontstaan in 1998 tijdens de viering van 750 jaar Den Haag. Voormalig D66-raadslid Cathrien van Herwaarden-Canneman pleitte toen al voor een ‘Nationaal Staatkundig Historisch Museum’. In dezelfde periode bedenkt een van de voorlopers van ProDemos, het Instituut voor Publiek en Politiek (IPP), nieuwe educatieve activiteiten rond het Binnenhof onder de naam ‘Huis van de democratie’.

De online StemWijzer, in de tijd van het IPP begonnen als papieren brochure en later op floppy, is in het vijfjarig bestaan van ProDemos 9,6 miljoen keer ingevuld.

Een impressie voor een nieuw te bouwen Huis voor democratie en rechtsstaat in een Haagse krant uit 2009.

2007

Tweede Kamermotie voor ‘Huis van de democratie’

In oktober 2007 verzoekt de Tweede Kamer in een breed gesteunde motie van Kamerlid Heijnen het kabinet ‘in overleg met beide Kamers nog dit jaar een plan van aanpak te doen opstellen voor de realisatie van een ‘Huis van de Democratie’’. De motie-Heijnen is het slotakkoord van de voorbereidingen die leiden tot de oprichting van ProDemos.

2006

De Haagse Tribune

In 2006 start het IPP een kleinschalig programma voor scholieren rond het Binnenhof onder de naam De Haagse Tribune. De beschikbare plaatsen voor het hele schooljaar zijn binnen een paar dagen vergeven. Ondertussen wordt in de landelijke politiek gesproken over een ‘Centrum voor Geschiedenis en Democratie’. Een combinatie met nieuwe initiatieven rond de Nederlandse geschiedenis lijkt even voor de hand te liggen. Maar na het besluit om het Nationaal Historisch Museum in Arnhem te vestigen raakt die combinatie voor de Haagse plannen uit beeld.

Groepsfoto van een van de eerste klassen die met De Haagse Tribune het Binnenhof bezochten.

Feestelijke opening van het nieuwe gebouw van ProDemos aan de Hofweg, recht tegenover het Binnenhof.

2010

Oprichting Huis voor democratie en rechtsstaat

Op 30 september 2010 volgt de formele oprichting, waarbij het al bestaande Bezoekerscentrum Binnenhof en het Instituut voor Publiek en Politiek (IPP) opgaan in de nieuwe stichting. Die organisaties hebben beide al een voorgeschiedenis van ongeveer veertig jaar. Een jaar later krijgt de stichting officieel de naam 'ProDemos – Huis voor democratie en rechtsstaat'.

FOTO: WOUTER JANSSEN

Missie

De kabinetsbrief die de oprichting aankondigt spreekt van een 'breed gedragen gevoel' dat het nodig is te investeren in 'kennis van en draagvlak voor democratie bij burgers in onze samenleving.' 'Meer in het bijzonder gaat het dan om de democratische kernwaarden, de werking van de instituties van de rechtsstaat en de representatieve democratie en de actieve rol die burgers daarin kunnen spelen.'

2014

Visitatiecommissie

In 2014 buigt een visitatiecommissie zich over ProDemos en noemt de sterke groei van de aantallen bezoekers 'een bijzondere prestatie' en heeft 'grote waardering voor de wijze waarop ProDemos in korte tijd een levendige, gezonde en relevante organisatie heeft opgebouwd.' De visitatiecommissie ziet ook ruimte voor verdere groei en ontwikkeling, juist ook in de activiteiten door het hele land voor gemeenten, provincies, gerechtelijke instellingen en maatschappelijke organisaties. ProDemos zal er over vijf jaar dan ook ongetwijfeld weer heel anders uitzien.

FOTO: WOUTER JANSSEN

2015

ProDemos bestaat vijf jaar!

Wat cijfers op een rijtje:

- Van 700 scholieren in 2006 naar 80.000 scholieren in 2015
- In de eerste vijf jaar:
 - StemWijzer 9,6 miljoen keer ingevuld
 - 720.000 bezoekers bij activiteiten van ProDemos.

SCHRIJFWEDSTRIJD

Pimp de troonrede!

Op Prinsjesdag leest koning Willem-Alexander de troonrede voor, met daarin de regeringsplannen voor het komende jaar. Maar wat moet er volgens j u gebeuren?

Schrijf een alternatieve troonrede en maak kans op een dagje lobbyen voor jouw plan/visie in de Tweede Kamer en publicatie in NRC Next.

Lengte: max. 350 woorden, deadline: zondag 6 september.
Lees alle spelregels op www.prodemos.nl/troonrede.

Schrijftip van de jury: 'kop-romp-staartstructuur' Vergeet niet dat jouw idee en voor de lezers van je troonrede volledig nieuw zijn. Je moet er dus voor zorgen dat ze jouw verhaal goed kunnen volgen. Een manier om voor jezelf een heldere lijn te vormen  n om de lezer te helpen bij het volgen van het betoog is het gebruiken van een zogeheten 'kop-romp-staartstructuur'.

Hierbij wordt een betoog verdeeld in drie fasen, die ieder een eigen doel hebben. De kop bestaat uit de inleiding en aankondigingen. De romp bevat de uitgewerkte argumentatie. De staart vormt de conclusie van het betoog. Tijdens de conclusie probeer je met name de zekerheid te krijgen dat de lezer alle argumenten goed voor ogen heeft. Dit kan je doen door de argumenten nog een keer kort samen te vatten; het vergroot de kans dat je argumenten aan het einde van je betoog blijven hangen.

Uitsmijter

Sluit je troonrede bij voorkeur af met een krachtige 'uitsmijter'. Dat kan bijvoorbeeld een mooi citaat zijn of misschien een hoopvolle toekomstvisie. Het laatste wat gelezen wordt blijft vaak het beste hangen. Maak daar dus goed gebruik van. Heel veel succes!

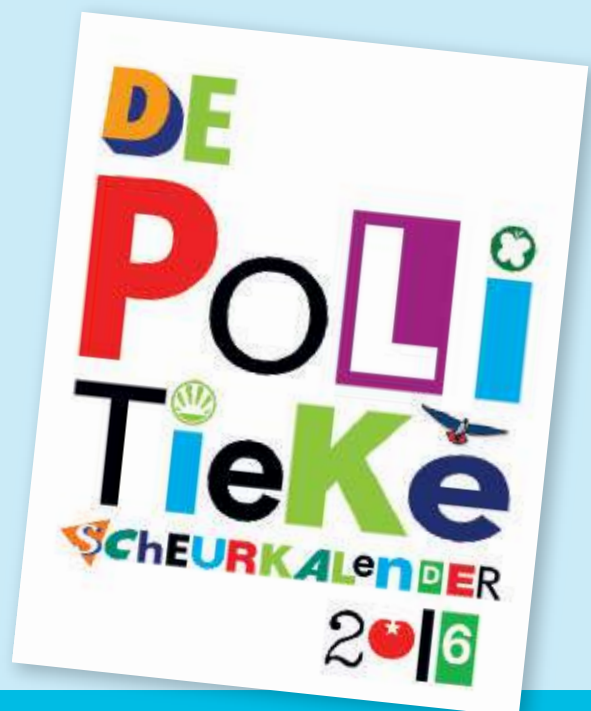
Else van Nieuwkerk, directeur van de Stichting Nederlands Debat Instituut (www.schooldebatteren.nl) en jurylid van Pimp de troonrede.

Politieke Scheurkalender

- Wat waren de programmapunten van de Algemene Kinder Partij?
- Wie gebruikte voor het eerst de term 'allochtoon'?
- Waarom zijn de verkiezingen meestal op woensdag?
- Hoe vierde Den Uyl het liefst vakantie?
- Hoe werd het noodparlement van vlak na de Tweede Wereldoorlog samengesteld?
- En wie was de blote vrouw op de befaamde PSP-poster?

In 366 verrassende verhalen, feiten en anekdotes vertelt de Politieke Scheurkalender aan wie wij onze democratische verworvenheden te danken hebben, wat de achtergrond is van de partijen die in het parlement zitten en welke mensen onze wetten hebben bedacht.

De kalender wordt uitgegeven door Veen Media (bekend van *Historisch Nieuwsblad* en *Maarten!*). Hij is te koop in de boekwinkel, maar ook in het Bezoekerscentrum van ProDemos en via de webshop van de uitgever: www.veenmedia.nl/webwinkel

ProDemos onderhoudt de democratische rechtsstaat

Op 11 september 2015 viert ProDemos – Huis voor democratie en rechtsstaat het eerste lustrum. Vijf jaar geleden maakte ProDemos een vliegende start door voort te bouwen op de jarenlange activiteiten van de Stichting Instituut voor Publiek en Politiek en de Stichting Bezoekerscentrum Binnenhof. In die vijf jaar werkte ProDemos met succes aan, wat ik noem, het onderhoud van de democratische rechtsstaat.

Onderhoud

De renovatie en de vernieuwing van de democratische rechtsstaat behoren tot het handwerk van regering en volksvertegenwoordiging, maar het onderhoud gaat ons allemaal aan. De democratische rechtsstaat is niet iets dat je kunt beetpakken of op een achternamiddag kunt organiseren. De democratische rechtsstaat moet leven en is er wanneer burgers bereid zijn zich naar de regels ervan te gedragen en dat ook doen met overtuiging. In feite gaat het om houding en attitude van samenleving en haar burgers. Wanneer een levend besef van het grote goed dat de democratische rechtsstaat is ontbreekt, sterft de democratische rechtsstaat af.

Besef

Dat besef probeert ProDemos te versterken. Natuurlijk gaat het dan om het vertrouwd zijn met de spelregels van de democratische rechtsstaat. Dat is een kwestie van leren en toelichten. Dat doet ProDemos voor jong en oud in de omgeving waar actuele problemen en de manier waarop we die proberen op te lossen, dagelijkse kost zijn: het Binnenhof, het provinciehuis, het gemeentehuis en de rechtszaal. Democratie en recht komen zo dicht bij burgers.

Kwestie van mentaliteit

Maar dat is niet voldoende. Een levende democratische rechtsstaat is, zoals gezegd, een kwestie van houding en attitude, van mentaliteit. Dan komen kwesties om de hoek kijken als respect voor anderen en andere opvattingen, de wil om tolerant te zijn jegens anderen en ruimte te geven voor de individuele gewetensvrijheid, de bereidheid rekening te houden met minderheden en minderheidsopvattingen, het serieus nemen van het publieke debat over fundamentele aangelegenheden. Dat is voor de één vanzelfsprekend en voor de ander niet of niet meer. Daarom is het goed elkaar permanent bij de les te houden en daarnaast jongeren en nieuwkomers de gelegenheid te verschaffen een dergelijke mentaliteit te ontwikkelen. In feite is dat onderhoud en met dat onderhoud houdt ProDemos zich bezig, dag in dag uit, op allerlei manieren.

Buiten verkiezingstijd invloed uitoefenen

‘Onderhoud’ klinkt nogal zwaar, maar zo is het niet bedoeld. Het gaat erom dat we de zorg voor de democratische rechtsstaat niet mogen uitbesteden aan de politiek

en de zaak verder de zaak laten door alleen te gaan stemmen bij verkiezingen. Onderhoud houdt ook de bereidheid in om binnen de democratische spelregels buiten verkiezingstijd om invloed te willen uitoefenen en te laten uitoefenen door burgers. Daarom geeft ProDemos ter gelegenheid van het eerste lustrum aandacht aan concrete (politieke) initiatieven van burgers, die buiten de georganiseerde politieke kaders zijn ontstaan. Dat komt meer voor dan we denken, vooral lokaal en regionaal. En veelal met succes. Enkele van die succesverhalen willen we laten zien op 11 september (zie ook pagina 3). Ook dat is bij het dagelijkse onderhoud van onze democratische rechtsstaat een punt dat aandacht verdient. Ook buiten de politieke arena wordt de publieke zaak gediend. Een sterk staaltje burgerschap!

Drs. Wim Deetman

Voorzitter Raad van Toezicht ProDemos en betrokkene van het eerste uur bij de oprichting van ProDemos

FOTO: LIZZY KALISVAART

Het was weer een mooie zomer!

FOTO: BART VAN VLIET

KINDERRIJK

‘Meneer de voorzitter, ...’

Deze zomer waren kinderen de baas op het Binnenhof. Tijdens Kinderrijk mochten ze Tweede Kamerleden het hemd van het lijf vragen. Van die gelegenheid werd goed gebruik gemaakt! Kamerleden meldden zich massaal aan en kinderen hadden zich grondig voorbereid: *‘Is een Brexit nu echt van de baan?’*. Maar ook onschuldiger vragen kwamen aan bod: *‘Wanneer wist u dat u politicus wilde worden?’*.

Kinderen stellen hun vragen aan Kamerleden Michiel van Nispen, Raymond Knops en Norbert Klein.

Tijdens Kinderrijk kregen kinderen o.a. een speciale rondleiding door de Tweede Kamer, knutselden ze hun Droomland en bedachten ze samen met Polly van de Tiek ideeën om Nederland nog beter te maken.

Speciale Prinsjesdag-editie in Koninklijke Schouwburg

Dinsdag 15 september vindt er een speciale Prinsjesdag-editie plaats van Kinderrijk in de Koninklijke Schouwburg in Den Haag: Koning voor een dag! Op deze dag lezen kinderen hun eigen troonrede voor, kun je op de foto als koning of koningin en kun je meedoen met de Prinsjesdagbingo of de politieke puzzel Politicoloco.

Ook in de herfstvakantie en de kerstvakantie is Kinderrijk weer geopend, op 20 oktober en 28 en 29 december. Kijk voor meer informatie op www.prodemos.nl/kinderrijk

ZOMERRAAD 2015

“Ik kan niet wachten tot het reces weer voorbij is!”

Aan het begin van de zomervakantie verzamelden raadsleden uit het hele land zich bij ProDemos om hun kennis en vaardigheden te vergroten in de Zomerraad.

Een van de deelnemers was Peter de Borst uit Sliedrecht. Waarom neemt hij de moeite om zich in de vakantie te laten bijscholen? Op de nieuwswebsite www.sliedrecht24.nl vertelt hij: “Mijn mening is dat je het raadslidmaatschap er niet even bij doet, maar dat dit veel verantwoordelijkheden met zich meebrengt, waaronder dus ook scholing volgen. Mijn kiezers verdienen het ook dat hun raadslid zich serieus probeert te ontwikkelen tot een beter politicus, zodat ik hen beter kan vertegenwoordigen. Natuurlijk is niet alles nieuw voor me, maar er zijn meerdere dingen die ik zeker kan en ga gebruiken. Ik kan niet wachten tot het reces weer voorbij is!”

Bas Klein uit Rotterdam was er dit jaar voor de derde keer bij. “Ik zie het als een investering in mezelf. Je leert toch elke keer iets nieuws, ook bij onderdelen die je al eerder hebt gehad. Zoals met de mediatraining. Van deze training neem ik mee dat ik voortaan extra ga letten op het vasthouden van mijn kernboodschap als ik met journalisten praat.”

Na afloop van de vier dagen Zomerraad ontvangen de deelnemers een certificaat. En gaan de raadsleden ook iets doen met al deze nieuwe kennis en ervaring? Jenneke Komejan uit Aalburg in ieder geval wel! Zij twittert:

 @JennekeKomejan – 16 juli 2015 Het zit erop. #zomerraad. Het was heel leerzaam. Na de zomer het geleerde in praktijk gaan brengen!

ZOMERRAAD

ProDemos organiseerde de Zomerraad dit jaar voor de derde keer. In een afwisselend programma, met masterclasses, workshops en vaardigheidstrainingen zoals mediatraining en debatteren, werden de deelnemers geschoold in vele facetten van het raadslidmaatschap.

Veel presentaties die gegeven zijn tijdens de Zomerraad zijn terug te vinden op www.prodemos.nl/zomerraadpresentaties.

RAAD VAN STATE ONTVANGT SCHOLIEREN VIA PRODEMOS

Hells Angels bij de Raad van State

Vanaf dit schooljaar kunnen klassen die het programma Politiek volgen, kiezen voor het keuzeonderdeel Bestuursrecht. Zo'n twintig klassen per jaar krijgen daarbij de gelegenheid om de Raad van State te bezoeken. We spraken hierover met Pieter-Bas Beekman en Marjolijn Evertse van de afdeling Communicatie van de Raad van State.

Wat houdt het onderdeel bij de Raad van State in?

Evertse: Leerlingen worden op de dag zelf bij ProDemos voorbereid op het onderdeel. Wat doet de Raad van State eigenlijk? Dan komen de leerlingen naar ons gebouw en zien ze hoe zo'n zittingszaal eruitziet. Samen met een van onze juristen speelt de groep een echte zaak na waar de Raad van State uitspraak over heeft gedaan. De groep moet beredeneren wie er gelijk heeft gekregen van de rechter.

Beekman: Uitleggen wat de rol van de bestuursrechter is, klinkt saai. De Raad wordt niet heel sexy gevonden, maar het is vaak een eyeopener wat voor zaken wij doen, bijvoorbeeld de casus die we in het keuzeonderdeel gebruiken: mag een korpschef van de politie een beveiligiger, die ook lid is van de Hells Angels, verbieden om zijn werk als beveiligiger uit te oefenen in zijn provincie?

Wat is het voordeel van samenwerken met ProDemos?

Beekman: We willen ons werk graag goed over het voetlicht brengen. Door de handen ineen te slaan met ProDemos bereiken we naast studenten ook ROC's en middelbare scholen.

Evertse: Door ProDemos komen leerlingen beter geïnformeerd bij ons binnen. En met de casus kunnen ze zich echt inleven in zaken die wij hier behandelen. Dan merk je dat er ook meningen loskomen.

Beekman: Vooral mbo-groepen zijn daarin wat vrijer. Zij zijn al bezig met een opleiding en zijn directer. Onze juristen vinden het leuk om hun vragen te beantwoorden en kunnen prima omgaan met vragen over hun salaris. Dat is weer eens wat anders dan al die dossiers.

Boek uw programma bij ProDemos Binnenhof voor scholen op: www.prodemos.nl/pbs

**LEER OVER
DEMOCRATIE
IN MADURODAM
EN BEZOEK
HET BINNENHOF**

GRATIS

Laat kinderen van groep 7 en 8 kennismaken met democratie en de keuzes die daarbij horen:

- Democracy: bouw samen een stad in Madurodam
- Bezoek Tweede Kamer en Binnenhof met ProDemos

www.prodemos.nl/basisschool

Vragenuurtje

Informatiespecialist Walter Jansen van ProDemos geeft antwoord op uw vragen op het gebied van politiek, democratie, rechtsstaat en de Europese Unie. Deze keer de vraag of de Koning boven de wet staat.

Beste meneer de informatiespecialist,

Ik heb geleerd dat koning Willem-Alexander kan doen en laten wat hij wil omdat de ministers verantwoordelijk zijn voor zijn handelen. Maar mag hij dan bijvoorbeeld stelen en kan hij dan niet veroordeeld worden?

Dag, Wieneke (14 jaar)

Beste Wieneke,

Wat je hebt geleerd klopt: de ministers zijn verantwoordelijk voor alles wat de Koning zegt of doet. Zo staat het in de Nederlandse Grondwet: de Koning is onschendbaar. Als de Tweede Kamer klachten heeft over koning Willem-Alexander, dan kan de direct verantwoordelijke minister naar de Kamer worden geroepen. Dat is omdat de Koning boven de partijen moet staan en niet betrokken mag zijn bij politieke discussies. De Koning kan ook niet worden vervolgd voor het overtreden van de wet. Hij staat bovenaan in de hiërarchie en heeft daarom geen gezag boven zich.

Voor de Koningin en de andere leden van het Koninklijk Huis geldt dit niet. Of en in hoeverre ministers ook de verant-

woordelijkheid nemen voor hun optreden, hangt af van de situatie.

Zijn er dan geen consequenties als de Koning ervan verdacht wordt de wet te hebben overtreden? Natuurlijk wel. Een minister zou kunnen zeggen dat hij geen verantwoordelijkheid wil nemen en aftreden. Bij ernstige zaken is het zelfs mogelijk dat de ministers de Koning onder druk zetten om zelf af te treden.

De Koning kan wel met de rechter te maken krijgen, bijvoorbeeld bij het beslechten van een geschil. Daarbij gelden wel speciale regels die rekening houden met de bijzondere positie van de Koning en soms ook van de andere leden van het Koninklijk Huis.

*Met vriendelijke groet,
Walter Jansen*

Zelf een vraag stellen? Mail naar info@prodemos.nl, stuur een tweet naar @ProDemos, bel 070-7570270 of kom langs bij onze balie in het Bezoekerscentrum, Hofweg 1 in Den Haag (openingstijden: maandag t/m zaterdag, 9.30-17u).

Gratis brochure

WAT IS EEN CONSTITUTIE?

Veel landen op de wereld worden op een democratische manier bestuurd. Een democratie staat echter niet op zichzelf. Bij een democratie hoort namelijk een rechtsstaat. Democratie en rechtsstaat vullen elkaar aan, zij versterken elkaar. Maar democratisch genomen besluiten kunnen ook botsen op de grenzen van de rechtsstaat, bijvoorbeeld als een meerderheid in het parlement de rechten van een minderheid in de samenleving ernstig wil beknotten. De beginselen van democratie en rechtsstaat vinden we terug in wat we een constitutie noemen. Ook Nederland heeft als democratische rechtsstaat een constitutie. Waaruit bestaat die en wat staat er in? Lees het in deze brochure.

Bestel of download deze en andere gratis brochures op www.prodemos.nl/webshop.

Agenda

2 september	Debat in Nieuwspoor: Vooruitblik op het Nederlandse voorzitterschap EU 2016
5 september	Museumnacht Den Haag: historische figuren leiden rond in de Tweede Kamer
6 september	Deadline Pimp de troonrede
6 september	Haags UITfestival
10 september	Film & debat: <i>Timbuktu</i> (2014) in Filmhuis Den Haag
11 september	Film & debat: <i>The Dictator</i> (2012) in Filmhuis Den Haag
11 september	Lustrumviering ProDemos en uitreiking Meester Burgerprijs
12 & 13 september	Prinsjesdag College Tour in kelder Ridderzaal
12 september	Dag van de Democratie
12 september	Nacht van de Dictatuur
14 september	Politiek Café Prinsjesdagspecial + finale Pimp de troonrede
15 september	Prinsjesdag-editie Kinderrijk in Koninklijke Schouwburg
18 september	EDIC filmavond: <i>A Most Wanted Man</i> (Anton Corbijn, 2014)
7 oktober	Debat in Nieuwspoor
13 oktober	Politiek Café
20 oktober	Kinderrijk in de herfstvakantie
2 november	Collegereeks 'Hebben politieke partijen de toekomst?'
4 november	Debat in Nieuwspoor
9 november	Collegereeks 'Hebben politieke partijen de toekomst?'
10 november	Politiek Café over innovatie met o.a. bestuurder Hans Wijers
16 november	Collegereeks 'Hebben politieke partijen de toekomst?'
23 november	Collegereeks 'Hebben politieke partijen de toekomst?'
30 november	Collegereeks 'Hebben politieke partijen de toekomst?'
2 december	Debat in Nieuwspoor
8 december	Politiek Café over zorg
28 & 29 december	Kinderrijk in de kerstvakantie

Kijk voor de actuele agenda op www.prodemos.nl/agenda

Prinsjesdag College Tour

Tijdens de Prinsjesdag College Tour kun je in de kelder van de Ridderzaal korte colleges bijwonen over verschillende aspecten van Prinsjesdag, van geschiedenis tot actualiteit en van personen tot paarden. Met o.a. politiek commentator Ferry Mingelen over pers en politiek rond Prinsjesdag, Tweede Kamerlid Mei Li Vos over de Miljoenennota en stalmeester van de Koning Bert Wassenaar over paarden en Prinsjesdag.

Datum: zaterdag 12 en zondag 13 september

Locatie: Filmzaal, kelder van de Ridderzaal, Binnenhof 8A

Tijd: 13.00, 14.00 en 15.00 uur

De colleges duren ongeveer 20 minuten en zijn gratis toegankelijk.

NACHT VAN DE DICTATUUR

Nacht van de Dictatuur

Op 12 september vindt dit jaar alweer de vijfde Nacht van de Dictatuur plaats, dit jaar in Den Haag, Rotterdam én Maastricht. We staan dan stil bij dictaturen over de hele wereld. Een greep uit de activiteiten tijdens de Nacht:

- Frank Westerman opent de avond met zijn lezing 'De stilte in de dictatuur'
- Greenpeace-activiste Faiza Oulahsen vertelt tijdens een nachtrondleiding door de Gevangendoor over haar gevangenschap in Rusland
- Journalisten Olaf Koens en Bettine Vriesekoop delen hun ervaringen uit landen met beperkte persvrijheid zoals Rusland en China
- Popprofessor Leo Blokhuis duikt de dictatoriale muziek in.

Kaarten kosten in de voorverkoop € 10,- en zijn te koop in onze webshop. Bekijk het volledige programma op www.nachtvandedictatuur.nl

COLLEGEREEKS 'HEBBEN POLITIEKE PARTIJEN DE TOEKOMST?'

In november wordt in vijf colleges ingegaan op de functie van politieke partijen in ons democratisch bestel. Hoe hebben partijen in Nederland zich ontwikkeld? Is het idee van een politieke partij achterhaald? Zijn er realistische alternatieven? Hoe ziet het politiek stelsel er in andere landen uit?

Colofon

Deze nieuwsbrief is een uitgave van ProDemos en verschijnt 4 x per jaar. Abonneer u gratis op www.prodemos.nl/nieuwsbrief.

DIT NUMMER: Redactie: Afd. Communicatie • Vormgeving: Puntspatie [bno] • Druk: Ten Brink •

ProDemos • Hofweg 1H • 2511 AA Den Haag • T (070) 757 02 00 • info@prodemos.nl •

ProDemos op internet: prodemos.nl • www.twitter.com/ProDemos • Facebook: ProDemos – Huis

voor democratie en rechtsstaat